

Ministru kabineta noteikumos Nr. 677 “Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normu piemērošanas noteikumi” (spēkā no 01.01.2018.) izklāstītas darījuma tirgus vērtības vai preces (produkta, pakalpojuma) tirgus cenas noteikšanas metodes, kuras var piemērot, lai noteiktu, vai saistīto personu komerciālās vai finanšu attiecībās (kontrolēts darījums) izvirzītie nosacījumi atbilst nesaistītu pušu darījumu principam.

Metodes pēc skaita ir piecas, no kurām:

- četras uzskatāmas par vienusējām (salīdzināmo nekontrolēto cenu metode, tālākpārdošanas cenu metode, izmaksu pieskaitīšanas metode, darījumu tīrās peļņas metode), jo finanšu rādītājs tiek pārbaudīts tikai vienai no darījumā iesaistītām saistītām personām (pārbaudītā puse); un
- viena uzskatāma par kombinēto (peļņas sadalīšanas metode), jo saskaņā ar ieguldījuma analīzi kombinētā peļņa tiek sadalīta starp vairākām darījumā iesaistītām saistītām personām.

Atbilstoši noteikumiem saistīto pušu darījuma tirgus cenu (vērtību) nosaka, piemērojot vienu no šo noteikumu minētajām metodēm. Metodes atlases mērķis vienmēr ir atrast vispiemērotāko metodi konkrētam gadījumam, un tās izvēle ir atkarīga no konkrētā gadījuma faktiem un apstākļiem.

Lai precīzāk noteiktu tirgus cenu, metodes var kombinēt.

Salīdzināmo nekontrolēto cenu metode

Saskaņā ar Noteikumu 13. punktu metodi piemēro, ja tiek veikti darījumi ar precēm un pakalpojumiem, kuru cenas ir salīdzināmas.

Metodes ietvaros salīdzina saistīto personu savstarpēji veiktajā darījumā piemēroto cenu:

- ar saistītas personas un ar to nesaistītas personas veikta salīdzināma darījuma cenu (iekšējā cena); vai
- ar citu nesaistītu personu veikta salīdzināma darījuma cenu (ārējā cena); vai, ja tas ir pietiekami salīdzināmi
- ar apkopotu publiski pieejamu informāciju par salīdzināmu nesaistītu personu veiktu darījumu cenām (ārējo cenu apkopota informācija).

Noteikumu 2.pielikuma 1.punktā sniegts metodes piemērošanas gadījums.

Tālākpārdošanas cenu metode

Saskaņā ar Noteikumu 14. punktu metodi piemēro tālākpārdevēja preču iegādes no saistītas personas darījumiem, ja tālākpārdevējs pārdod preci tālāk nesaistītai personai.

Metodes ietvaros salīdzina saistīto personu savstarpēji veiktajā darījumā tālākpārdevēja gūto tālākpārdošanas cenas starpību (bruto peļņas normu):

- ar tālākpārdošanas cenu starpību (bruto peļņas normu), kādu tālākpārdevējs nopelna par precēm, kuras tas iegādājies un pārdevis salīdzināmos nekontrolētos darījumos (iekšējais salīdzināmais);
- vai ar tālākpārdošanas cenu starpību (bruto peļņas normu), kuru gūst nesaistītas personas salīdzināmos nekontrolētos darījumos (ārējais salīdzināmais).

Noteikumu 2.pielikuma 2. punktā sniegts metodes piemērošanas gadījums.

Izmaksu pieskaitīšanas metode

Saskaņā ar Noteikumu 15. punktu metodi piemēro preču (produktu) pārdevēja (ražotāja) vai pakalpojumu sniedzēja darījumiem, ja preces tiek pārdotas vai pakalpojumi sniegti saistītajai personai.

Metodes ietvaros salīdzina saistīto personu savstarpēji veiktajā darījumā pārdevēja pieskaitīto izmaksu uzcenojumu:

- ar izmaksu uzcenojumu, kādu pārdevējs piemēro salīdzināmā nekontrolētā darījumā (iekšējais salīdzināmais);
- vai ar izmaksu uzcenojumu, kuru piemērojušas nesaistītas personas salīdzināmos nekontrolētos darījumos (ārējais salīdzināmais).

Noteikumu 2.pielikuma 3. punktā sniegts metodes piemērošanas gadījums.

Darījumu tīrās peļņas metode

Saskaņā ar Noteikumu 16. punktu metodi piemēro līdzīgi kā tālākpārdošanas cenu metodi vai izmaksu pieskaitīšanas metodi, ja attiecīgi kontrolētā darījuma bruto peļņas normas vai tiešo un netiešo izmaksu uzcenojumu salīdzināšana ar nesaistīti personu attiecīgajiem finanšu rādītājiem nesniedz pietiekami ticamu un ar darījuma cenu (vērtību) ietekmējošiem faktoriem pamatotu rezultātu.

Metodes ietvaros salīdzina kontrolētajā darījumā nodokļu maksātāja nopelnīto tīrās peļņas rādītāju:

- ar tīrās peļņas rādītāju, kādu tas pats nopelna salīdzināmā nekontrolētā darījumā (iekšējais salīdzināmais);
- vai ar tīrās peļņas rādītāju, kādu nesaistītas personas nopelna salīdzināmos nekontrolētos darījumos (ārējais salīdzināmais).

Noteikumu 2.pielikuma 4. punktā sniegts metodes piemērošanas gadījums.

Peļņas sadalīšanas metode

Saskaņā ar Noteikumu 17. punktu metodi piemēro savstarpēji atkarīgiem darījumiem, ja nevar konstatēt nesaistītu personu salīdzināmus darījumus, kā arī darījumiem, kuros iesaistītas vairākas saistītas personas.

Metodes ietvaros vispirms nosaka saistītu personu savstarpēji veikto darījumu rezultātā gūto kopējo (kombinēto) peļņu, kuru ekonomiski pamatoti sadala starp darījumā iesaistītām saistītām personām, atbilstoši katra darījuma dalībnieka īpatsvaram vērtības radīšanā.

Noteikumu 2.pielikuma 5. punktā sniegts metodes piemērošanas gadījums.